

סולת לפר כדין לחם הפנים כ"ד עשרונים מכ"ד סאין, אמנם
הב"ג מוכ"ר אלעזר משה הורצין אצ"ד צפינסק אמר שייחן
במשמע שלכל הב' היתה האפיפה, כי חלקה לוי היה וכל
הצואותיו הוא מעשר ראשון, וכצדקה חזק עמה חופה
להפריש תרומת מעשר לכהנים שבשילה, ועי' עשרונים לגי'
פרים, ג' עשרונים לפר כדין מנחת נסכים.

(יסוד אוהל מועד דף מ"ט).

יא

רות ב' י"ב. ישלם ה' פעלך ותהי משכורתך שלמה מעם
ה' חלקי ישראל אשר באת לחסות תחת כנפיו, ואיתא
במדרש פ"ה אמר ר' חסא אשר באת לחסות תחת כנפיו,
והנה המדרש הזה הוא מן המדרשים קשי הכבדה מאד דמה
חידוש לן ר' חסא יותר ממקרא גופו, וכבר דיברו זה
המפרשים איש איש לפי דרכו, ואמר הרב בגאון המפורסם
מוכ"ר אלעזר משה הלוי איש הורצין ז"ל אצ"ד דק"ק פינסק
כן, דהנה בחזילה לריכין לבצין במקרא גופיה הכפל לשון
של ישלם ה' פעלך ותהי משכורתך שלמה, דלכאורה הוא הכל
ענין אחד ול"ל למיכתב תרומתו, אך בלמה הוא שני דברים,
ובענין כן הוא דפסוק הקודם יש שני ענינים, א', הוגד
לי כל אשר עשית עם חמותך אחרי מות אישך, וכו' ענין אחד
שהיתה משרתת את נעמי ונעמי ישבה במקומה וזאת היתה
בגיוחה כמו שדרשו במדרש שאילו חמול שלשום לא היית
ופי' המתנות כהונה לפי שעד היום לא נהדרשה הכלכה
של עמוני ולא עמונית, וענין ב' הוא ותעזבי אביך ואמך
וגי' ותלכי אל עם אשר לא ידעת חמול שלשום, וכו' הכפל
של הוגד הוגד לי על שני ענינים הללו, ואיתא במס' קידושין
ל"א א' גדול במלוכה ועושה יותר ממי שאינו מלוכה ועושה,
לזאת על ענין הא' אשר עשית בגיוחה אמר ישלם ה' פעלך
ולא אמר שלמה מעום דעדיין לא היתה מלוכה ולא היה
שכרה משלם כמלוכה ועושה, אצל על הענין ב' אשר גיירת
את עמלם ונעשית מלוכה ועושה אמר ותהי משכורתך שלמה
כנ"ל, וזאת היא ג"כ כוונת המדרש דרז"ה לתרץ הכפל לשון
בקרא שאמר ישלם ה' פעלך ותהי משכורתך שלמה מעם ה',
אמר ר' חסא אשר באת לחסות תחת כנפיו, כוונתו דמפני
מה משכורתך שלמה על אשר באת לחסות תחת כנפיו דותהי
משכורתך שלמה מדובק עם אשר באת לחסות תחת כנפיו
כנ"ל ולא כדנראה דאשר באת וגי' קאי על כל המקרא.

(ספר קהלת יצחק על התורה להר"ר יצחק ב"ר גיסו,
ווילנא תר"ס, פ' נשא, והובא בחלק ראשון בהגהות
ליבמות מ"ח ב').

סימן קלח

**חומר הבטחת האדם לאחרים בפמיכות דעתו ע"י דבר
הנחה בדיבור או במעשה**

נדרשתי למשאלות מדפסי ווילנא לגדור גדר בעד המשיגים
בזולם ומציאים ספרי הש"ס מחז"ל אשר לא
ע"פ חוקי המלוכה, ובסיבתם ישיבו יד גם הצאים בזה
מכבר אהם, ומחללים צרית בעצתם, ושלש אלה נגשו
למשפט, באיסור השגה גבול ובחוק משפט דת המלך ובחוק
קיום דבר אשר כל איש צעק בשפתיו וצידו מלא צבואו
בזהם והתחייב לקבל כל כך בלחצו, בשלום מחירו הקצוב
צראשונה.

והנה לא אוכל תת מענה על השתים הראשונות, יען העדר
ידיעה בחזילה מכל פרטי המעשה מראשית הענין
עד כה ומאז הדברים עהה, והוכן דעת הממשלה, ולכל אלה
נריך חקירה רבה בעורח עזום, ואך לעמל ריק לחשבכו, כי
לא עלי ישענו כל צעלי הריב לאמר חרץ משפטנו וכדברך

קערות כסף שמים עשרה, מזרקי כסף שנים עשר, כפות זהב
שמים עשרה מלחות קטרת, וי"צ מ"ש דמלחה קטרת הכפות
הזכיר כאן, ודבקערות והמזרקות היו מלחות סולת למנחה
לא הזכיר, והנראה דהנה כשתחיל למנות בכללם כתיב זאת
חנוכת המזבח ביום המשה אותו, מאת נשיאי ישראל קערות
כסף שמים עשרה וגו' [משמע שהצילו כולם את הקערות
והמזרקים והכפות כולם ביום הראשון] ורק דבקריצו כל
אחד ואחד בזמנו, ולפי"ז אם היו מציאין צאותו יום מלחות
סולת היו נפסלים צליה עד יום שהקריצו, ולזה לא הביאו
צאותו יום הסולת למנחה, אצל הקטורת הלא חין נפסלת
צליה (שבועות י"א א') (*), ויכלו להביאו כבר ביום המשה,
ולכן כתיב כאן צבאי קרא דהיו מלחות קטרת, אצל מנחה
דלא הביאו אז לא כתיבא, צבא"ר אלעזר משה מפינסק.

(חדושי רבינו הגר"ן סאלאוויצק על התורה, מפי
השמועה, ועי' בס' משך חכמה שכתב ג"כ כך).

ח

פנחס כ"ח ל"א. תמימים יהיו לכם ונסכיכם. בחר
השבועות כתיב תמימים יהיו לכם ונסכיכם אצל
בכל המועדות כתיב גבי קרצנות בעלמם תמימים ולא המהין
ככתוב עד אחר המנחה לכתוב התמימות אצל הנסכים, ומה
נעמה בזה דרשת חז"ל שהביא רש"י ז"ל כאן שאף הנסכים
יהיו תמימים שהיין שהעלה קמחין פסול והוא במנחות פ"ז
א', וע"כ כתב תורה דבר זה גבי שבועות שאז מתחיל היין
להתקלקל מחמת החמה, כדתן צ"צ ל"ה א' יין מבושם אי
מוכר לך חייב להעמיד לו עד העלאת, ופי' רש"י דין
מבושם היינו שיתקיים ומאז ואילך החום מקלקל חפילו
המבושם, והזכירה תורה להשגיח שיהיה היין עוב ולא צעל
מום. מפי הרה"ג ר' אלעזר משה הורצין מפינסק.

(ספר יסוד אוהל מועד דף כ"ח).

ט

מסעי ל"ד י"ז. אלה שמות האנשים וגו' עד סוף הפרשה.
בפרשה זאת יש שני דיוקים אשר לא ראיתי במפרשי
החורה אשר יעירו עליהם: א' סדר השבטים בפרשה זו לא
כסדר תולדותיהם ולא כסדר חנייתם, ב' בשלש הראשונים
כחוב שם הנשיא ולא נאמר מלת נשיא, ובשש הנותרים
נאמר נשיא, בכל אחד, ולבאר כל זאת אמר: בנדרים מ"ח א'
איתא רבי יהודה אומר חין אנשי הגליל לריכין לכתוב שכבר
כתבו אבותיהן על ידיהן, ובגמ' אמרו על זה תניא רבי
יהודה אמר אנשי גליל קטענין היו, היו נודרים הנאה זה מזה,
עמדו אבותיהן וכתבו חלקיהן לנשיא, והנה בארץ ישראל היו
שלש ארצות, יהודה עבר הירדן והגליל, ובפרשה זו לא
נאמרו רק יהודה וגליל כמבואר בפסוק י"ג, והרואה בספר
יהושע בחלוקת הארץ יראה כי בארץ יהודה לקחו חלק
שלש השבטים האלה: יהודה, שמעון וצנימין, והנשארים
היו בארץ הגליל, על כן סידר הכתוב את שלש השבטים
האלה בראשונה שהם בארץ יהודה ולא נאמר בהם נשיא,
והנשארים שהם בארץ הגליל נאמר בהם בכל אחד ואחד
נשיא, כי כל אדמת השבע היתה כתובה לנשיא.

(מכת"י, והובא ג"כ בספר יסוד אוהל מועד דף כ"ח).

י

שמואל א' א' כ"ד. ותעלה עמה כאשר גמלתו צפרים
שלשה ואיפה אחת קמח וגו', רש"י ז"ל פירש
שאיפה לכל פר הביאה שהאיפה ג' סאין להוויא ג' עשרונים

(*) היינו לפירש"י שם דאפי' משקדשה בכלי ליקרב אינה מיפסלא
בלינה מן התורה, אבל תוס' שם כתבו דלאחר קידוש כף אפשר
דמיפסלא מה"ת ע"ש.

נעשה, אולם אל ההתחייבות אשר לצדי, אל נא תרעו, לא תעצרו החוקים שחקקתם מאז כל יש לאל ידכם להקימם, לו יכי שאין כזה רק משום חוסר אמונה, גם זה לא נקלה הוא, כבר אחז"ל לא תרצה ירושלים אלא משום שפסקו חנני אמונה, ורק במילי דעלמא, ראו נא בתשובת מהר"ם מינץ ז"ל סי' ע"ו וסי' ק"א איך היו נוהגים גדולי הדור במעשה דיבורו לצד, ולא חששו להלכנת פנים החמור, ומזון שמה כי כן הוא חוצה על כל צ"ד בכל זמן (אך אין צידו להעמיד משפטי החורב על חלם) להודיע לכל שאין האיש ההוא בכלל שארית ישראל וכי למען יתרו מדרכיו, ולכלתי לשפוט ממנו על הכלל ח"י לצלתי הותר שארית רח"ל.

והנה כל אשר עינים לו יחזק ברור בתורה ונביאים וכתובים ודבריו חז"ל במקומות אין מספר עולם החיוב בדבר שמצטיה איש לרעבו ומסמיכו ברור ע"ז צאחק דבר הכבוד. בגידו נא איש מקור העונש תקיעת קף החמור שזה יחזקאל הנביא ככרוכיא, והנה נתן יד לא ימלט, והחמירו זה כל הפוסקים כשצוה, וקאמס יותר מצוה, האם היא מצוה מחודשת הלא אין נביא ראוי לחדש דבר, ועוד יקשה למה יתמיר הנביא כ"כ צוהש הלא אין עונשין אלא ח"כ מחזירין, ומה היא הכריחת ברית המחזרת במקומות אין מספר, והנה גם לפני מהן תורה והיא איננה ממצות בני נח, ולא עוד אלא שכל משפטי תורה"ק אפילו החמורות שבתמורות לא נחלשו יסודותיהן בישראל כי אם בעצרת צברית ומה תועיל הכריחת ברית באין תורה, וא"כ הדבר תלוי בפלגו, ומה יתנו ומה יוסיפו בחרי העגל צירמ"י נ"ע יותר על מלות ה', הלא צבכרת יודע כל משכיל כי ענין הכאמנה והצטחה הוא חותם עצמה בורא עולמו לעבודתו ולעצד לא תכון שום מצוה לאזכרה, לכן לא הוצא במספר המצות לבני נח ולישראל כמו מלות אמונה הש"י ותורהו (דכינו משום שקיבלו עליהם ציוני מחדש כמ"ס הרמב"ן ז"ל צבכרתו ל"ס המצות לא תעשה ה' שרק מפני הקצלה מחדש ראוי למנותה, וצו אין שייך לקבלה מחדש, כיון שכלתה ל"ס קבלה ואין מולחין את המלח ולא חורשין חלם בתוך חלם, ואם שנתחדשו דברים צענין השצוה הלא נמנו כולן במקומותיהם) וחידוש מלות הנדרים וצצוה הלא רק צעבר, או לעתיד בדברים אשר אין חפץ צם לה' ולאנשים כמו אורל ולא אורל דבר המותר, אזורק נרור לים ולא אזורק, אבל הצטחה האדם לעשות רצון אהרים כל שהסמיכה בקיום דבר הכוב דציבור או צמעשה, הוא חיוב קדום מיום בראו אדם בארץ (פי' סוכדרין ל"ח צ' וצמ"ר סוף פרשת ויקרא) לכן נשצעין אפי' לקיים המלות אפי"ג דאמעטו ממלקות וקרנן דשצוה, ולמה לא תהי כמו נשצע לעצור דהויא שצוה שוא, כיון דלא חיילא כלל והוקשה קיום לציטול בקרא דלכרע או להיעיב, אלא וודאי דהויא צכלל חיוב שצוה בקדומה, ולוי כי ירחתי לחדש דבר ה"א דגם מ"ס שצוה ל"ו א' לאו לאו בן הן שצוה, הוא ג"כ מעין זה רק צדבר שציוו לבין אחרים, שגם צפ"א חייב מצד הן שך נדק (לדעת קא פוסקים) אך אחר מתן תורה נחוסף חיוב קרנן צמדי דחיילא עליהו שצוה התורה, והיא היא שורש כל נדר ושצוה לקיים דבר, וממנה נמה לנו חיוב קיום דינא דמלכותא ותוקף כה המנהג צד"מ שעוקר הלכה צכ"מ ושיעצוד חיוב הגוף אפילו על דבר שלא חל קנין וחיווק דברי הקהל צלא קנין, ושיעצוד השותפין ובעלי אומניות צדגמרי ומקני אהדדי ומשעצדי נפשיהו אין ספורות צצכלי וירושנמי וככ"פ לענינים כאלה, דכל היכי דגמרי ומקני הוי חיוב גמור. וזאת היא תורת האדם צכל תכלותיו צצכל. והנה צענין הזה אשר אהחנו עסוקים צו, היש הצצחה והככמה ושיעצוד הגוף יותר מזה, ועליכם תמכו המדפיסים יסודות

כי כל אשר ימלא ידו לקחת ספרי קודש הלא לצד אומן נז, סמכו גם הסמיכו את אחיהם היחודים, ויכלו הכסף המורס מכל הכותב ידו לה' צבדפסת הכרכים הראשונים, ועשה כי חפריוו אותם ממעשיהם חלילה, והיו גם המה גוזלי הכרים החפצים צכלי מלא ושלם, הישמע או היראה חמם כזה וגזל הכרים הנגזלים לאין ערוך, המצאה חלא לנו תורה, הממכורת פתנים לוף דצש נעטוס, ומתחיות עקלקות אל יושר נניע, ואזה נוליד חרפת עם ה' ותורהו לעיני העמים, וגם פריי צני עמנו החותרים להפיל חומות צני ניין כי יענו לאחור הנכ העם הזה חוקי ה' יפרו, גדרי המלך יפרו, תורה האדם לא ישמור, והאמונה אצדה מהם וצמה איפוא נגדרו, כאלה וכאלה קול ענות יישמע צמצוהת המעטופות אשר דרכם כסל להטיל מוס צקדשי שמים, ולהכאיש צצעת יחידים שמן תורה שם ישראל כולו, צעה סמוך לצדי צרועי ישראל הנאמנים גודרי גדרותם כי ילילו שם ישראל מהיותו לשמנה ח"י, כן המדפיסים חלילה להם לשנות מוצא שפתם אשר נדרו נה' ועמו, כן צצוץ פאר הספרים כן צבכל משאת הכסף, וכי יעלה על לב מי ומי מהחומות נגד זכות המדפיסים, הלא יש שופטים בישראל יגישו דצרו לפני צ"ד השוצ מישראל, והמה אחר דרשם מענה מהמדפיסים ואחרי עמדם על האמת ישפטו עפ"י התורה, אך לא תהי עדתו כעיר פרוכה לא חומה, וה' חומה לעמו, וכבודם יינשא לשם ולחבלה, ולדקא ואמונה רצותיו צעלי התלמוד יעמד לנו צאחנו מעשיהם צידו צאמת ויושר לצד לא צמעשה און והרמית, או אז נקור כי יגלו לעיניו תעלומות דצריהם הנאמרים צאמת.

סימן קלט

ברברי בעל קהלות יעקב שהוכיח מפומה ט"ז ב' דצריך לשחוט חורירין

אשר דרש מאתי צדצרי הקב"י (חור"ד סי' צ') שכתב דלאמוראי דפליגי אר"פ צפ"צ דחולין (כ"ע א') ל"א ורידין אפילו צקדשים, והקשה מעכ"ת ע"ז מצרייתא שם דאמרו לו וכו', וודאי דלפי"ד ל"ל דלדצרי דר"י נאמרו, ואפי"ג דרש"י לא פירש כן, היינו דלר"פ דמודי לי צקדשים ה"כ דמודי לי צחולין צעוף שזולכו כאחד כיון שלא ילא כל דמו, אצל לאיך אמוראי דס"ל צקדשים ל"א שזינא כל הדס ע"י הסימנין, ה"כ צעוף דחולין ל"א, אך עיקר הדיחוי של בגרד"ל ז"ל לא אצין דמה ענין לפורי מלורע לקדשים דצכו צעין כל הדס דווקא מקרא משא"כ צנפורי מלורע, אך לדעתי לאו ראיח משם מעטמא אחרינא, דכתם ה"ך אס לא יוכל למכר כ"כ שלא ילא דס השחיטה לחוך המים, עכ"פ יוכל להזכר צדס הורידין, שיאחזם צידו שלמים או חתוכין שכן רכין יוכל לדוחקן שלא יולא הדס.

סימן קמ

דין משאל"ם ביבמה, ביאור שיטת רש"י במעביר חפץ דרך עליו (שבת ח' ב') ואם יש דין שביתת בהמתו בדגים

מוצאי מבוחה וטו"ב מרחשון ח"י שלום וכל טוב לבחמיה לפ"ק, ישפות ה' שלום לידיד נפשי עוז הוא גיהו הרה"צ המפורסם לפאר ותהלה וירא ה' מרבים כש"ת מזה"ר נחמ"י נ"י ישבע ברכה וכ"ס סלה. בשבוע העבר הגיעני כת"י העבור כי נא הייתי צציתי איזה משך זמן, ושמחתי בצלפולו כעיב, אך נדינא